

En tidig punkares livsverk

Nya böcker

Erik Hermelin
Persiska Antologin - i urval
av Carl-Göran Ekerwald
Förlaget Nakttergalen

Aron Eric Hermelin, vår store översättare av persisk litteratur och av Jacob Böhmes skrifter, ville genom sina översättningar få människor att vakna till liv, få oss "jordinvånare" att komma äntligen från "sands to things, från sken till verklighet".

Eric Hermelins samlade översättningar rymmer över tiotusen sidor, vilket förstås är en kulturgärning av smått gigantiska mått. I Bokförlaget Nakttergalens nyutgåva (tidigare Cavefors förlag) av denna persiska antologi har Carl-Göran Ekerwald gjort urvalet samt skrivit inledningen.

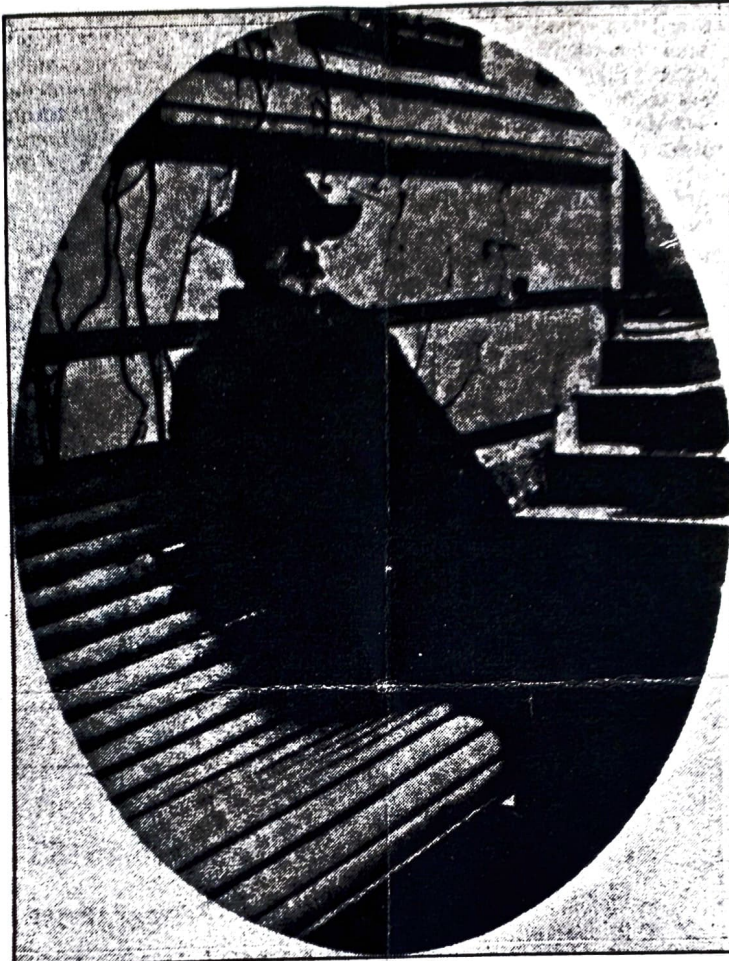
Nyutgåvan har blivit en till det yttre anspråkslös, ja rent av ful bok men med ett stort och brusande innehåll.

Huvudparten av Hermelins översättningar är verk som härrör från sufiska diktare från omkring tiden 1000-1400 e Kr. Enligt dessa persiska mystiker är det "jaget" eller "självet" som i sin benhårda självcentrering och egoism begränsade människan. Självisheten, ansåg de, frodades i medgång och pinades i motgång.

För sufierna gällde det att gå på gängse värderingar; att vara förkastad och förnedrad blev en nåd att bedja om. Genom puritanism och moralism frodades ett förstocket sinnelag, som endast skapade präktiga och självgodar individer.

Vad som tilltalade Hermelin i den sufiska diktningen var den nakna ärlighet genom vilken poeterna framställde sina liv och läror. Han avskydde dem han kallade "moralisatorer", dvs de som genom sina vittra bud och skenheliga ytren spred sitt förakt och sin illvilja över den nakna människan. Hermelin menade att moralisterna endast täppte till sina "kloaksystem" så att de skulle verka rena, bättre vore det att leva ut sina passioner.

Sufierna ansåg sig vara en glädjens vägvisare för männi-

Eric Hermelin blev den främste västerländske kännaren av sufisk diktning. Och han levde som de lärde, ett slags "pre-punkarliv". Här en bild från S:t Lars sjukhus i Lund, där Hermelin vistades under sina sista 35 år.

skorna på jorden. Han fann att människan genom sina tillkrånglade och många gånger diffusa trosformler endast skapade sig ett oerhört lidande, något han ville befria henne från.

Det dessa sufier hade att säga var på den tiden, liksom idag, både skandalöst och förgälsäckande. De var en slags muntra, livsbejakande ateister, som drev gäck med såväl religionen, traditionen och politiken. På många sätt upplevs, med utgångspunkt från idag, både siffrorna och Eric Hermelin som en slags "pre-punkare", fast med en större självtillit och en mindre syndbelastad syn på sig själva.

Eric Hermelin föddes 1860 och dog 1944. Han kom från en tämligen framgångsrik familj, fadern var storgodsägare på Gripenbergs slott. Såsom det

svarta får Eric var, begav han sig tidigt bort från hemmet och sökte sig till Amerika, där han söp, rumlade och ådrog sig syfilis. Inspirerad av den radikale evangelisten Leander Whitcomb Munhall tog han värvning med bibeln under ena armen. Han tjänstgjorde i sju månader i Indianas 18:de infanteriregemente, men fick slutligen avsked med omdömet: "oduglig för militärtjänst". Han reste åter till Europa, först till Tyskland för att råda bot mot sin syfilis, senare till England, där han tog värvning på tolv år i "The Middlesex Regiment".

Genom militär disciplin och exercis trodde han sig kunna tygla sitt lastbara väsen. 1887 för han tillsammans med sin bataljon till Indien. Detta land stod inte helt främmande för Hermelin, hans mor var född på en missionsstation i södra

Indien och hans morfar hade ofta berättat om detta land.

Indien blev för Eric Hermelin ett nådens tuktohus. Av sina fem år i landet tillbringade han två år i indiska fängelser med straffarbete för begångna förseelser. Här attackerades han av nya anfall av sin syfilis-smitta, men också av dysenteri, malaria, tyfus och delirium tremens(!?) Den engelska armén lyckades inte få bukt med de Hermeliniska fasonerna och som fånge fraktades han slutligen tillbaka till England, där han fick avsked "in disgrace".

Därefter begav han sig genast ut på nya färder, till USA, till Jamaica. 1897 gjorde han ett kort besök hemma i Småland och sattes då under förmyndarskap, vilket dock inte hindrade honom från att genast bege sig till Australien. Väl där blev han för olika förseelser dömd tjugoen gånger. 1908 kom han åter tillbaka till Sverige, men togs då om hand och hamnade först på Katarina sjukhus i Stockholm och senare på S:t Lars i Lund. Där skulle han komma att stanna i trettiofem år eller fram till sin död 1944. Men ingalunda i sinnesslö och lugn passivitet.

Eric Hermelin fortsatte att leva såsom han var van vid med upprepade rymningar och fyllor. Men han lyckades samtidigt under denna tid skapa sig ett livsverk, som skrivit in namnet Hermelin i den svenska kulturhistorien. Han blev, säger Ekerwald, utan tvekan den främste västerländske kännaren av sufisk diktning och hade kontakter med internationellt erkända specialister på området. Han tilldelades även den iranska Sol- och Lejonorden. Och bland dem som kom att stå honom närmast var vår kände Vilhelm Ekelund - de träffades dock aldrig i levande livet. En Hermelin-biografi finns utgiven hos Cavefors 1976 av Per Erik Lindahl med titeln "Ängest-hjulets svängningar".

"Dricka vin och vara glad; se der min lefnadsregel!

Ge på båten otro och tro; se der min tro!

Jag sade till tidens brud: 'Hvad är din morgongäfvä'?

Hon sade: 'Ditt glada hjerta är min morgongäfvä.'

ur Omar Khaiams "Rubaiyat".

MAX KERN HANSEN